

VEDOUcí ZASTUPITELSKÝCH MISÍ ČR

Jmenování vedoucí zastupitelských misí ČR se stalo jedním z diskutovaných témat v období od zvolení nového prezidenta republiky Miloše Zemana v rámci přímé volby, kterou prosadili poslanci a senátoři napříč parlamentními stranami. Proto je první poprázdňinové číslo Čtrnáctideníku věnováno této problematice.

V první části se zaměříme na aktéry mezinárodní styků v ČR. V dalších částech se zaměříme na druhy zahraničních orgánů a úřadů pro mezinárodní styky, funkci diplomatických misí, diplomatické hodnosti, a také na postup jmenování velvyslanců mezi hlavou státu a vládou.

AKTÉŘI MEZINÁRODNÍCH STYKŮ V ČR

Aktéry mezinárodních styků jsou v ČR prezident republiky, vláda a Parlament ČR. Prezident podle ústavy zastupuje stát navenek a do rámce jeho pravomocí spadá i pověřování a odvolávání vedoucích zastupitelských misí.

Vláda je také orgánem výkonné moci jako prezident republiky, nicméně je odpovědná Poslanecké sněmovně PČR a řídí zahraniční věci státu v oblastech, které spadají do pravomocí jednotlivých ministerstev (vyslání ozbrojených sil ČR mimo území státu aj.).

Parlament ČR, konkrétně Poslanecká sněmovna, schvaluje programové prohlášení vlády včetně směru a úkolů zahraniční politiky vlády. Úkoly týkající se zahraniční politiky se zabývají zahraniční výbory obou komor a Poslanecká sněmovna také například ratifikuje mezinárodní smlouvy.

Co se týče poslání jednotlivých aktérů v zahraniční politice ČR, je podle zákona ústředním orgánem v této oblasti Ministerstvo zahraničních věcí ČR, které kupříkladu řídí zastupitelské úřady v zahraničí, plní úkoly při správě majetku ČR v zahraničí atd.

DRUHY ZAHRA NIČNÍCH ORGANŮ PRO MEZINÁRODNÍ STYKY

Zahran iční orgány a úřady zřizují jednotlivé státy s posláním hájit zájmy daného státu u jiných aktérů mezinárodních vztahů (státy, mezinárodní organizace).

Druhy zahraničních orgánů a úřadů pro mezinárodní styky dělíme na:¹

- Diplomatické
 - Diplomatické mise (zastupitelské úřady států v zahraničí – velvyslanectví)
 - Stále mise u mezinárodních organizací (stále zastoupení ČR při EU v Bruselu)
 - Delegace v mezinárodních organizacích a na mezinárodních konferencích
 - Nestálé (delegace na zahájení zasedání VS OSN)
 - Funkcionáři mezinárodních organizací (Jan Kavan v letech 2002 – 2003, kdy byl předsedou Valného shromáždění OSN během jeho 57. zasedání)
 - Zvláštní mise (dočasná mise zastupující stát za účelem jednání o určitých otázkách, například role prostředníka mezi nepřátelenými stranami – Runcimanova mise z roku 1938)
- Nediplotické (agenti, komisaři, aj.)

FUNKCE DIPLOMATICKÝCH MISÍ A DIPLOMATŮ

Diplomacie je nástrojem zahraniční politiky. Podle Zdeňka Veselého je diplomacie protikladem síly. Tedy, že válka je ve vztazích mezi státy projevem selhání diplomacie. Daniel Varé definoval diplomacii jako „umění získat to, co chce člověk mít, aplikované na zahraniční politiku“.²

Mezi nástroje zahraniční politiky patří vyjednávání prostřednictvím velvyslanců a diplomatů.

¹ VESELÝ, Zdeněk. *Diplomacie. (Teorie – praxe – dějiny)*. Plzeň: Aleše Čeněk, 2011, str. 107 – 121.

² VESELÝ 2011, str. 11.

Diplomatické mise, které se řídí mezinárodním právem a zejména Vídeňskou úmluvou o diplomatických stycích z roku 1961, zastupují vysílající stát v cizí zemi, vedou jednání s vládou přijímajícího státu, podporují přátelské vztahy, získávají, zpracovávají, hodnotí a zasílají Ministerstvu zahraničních věcí ČR informace o situaci v přijímajícím státě, atd. Diplomatické zastoupení je realizováno v podobě zastupitelského úřadu (ambasády).

FUNKCE DIPLOMATŮ:

- **Mimořádný a zplnomocněný velvyslanec** je nejvyšším kariéřním stupněm diplomatického pracovníka, který je jmenován prezidentem (viz oddíl o postupu jmenování). Velvyslanec se může ujmout této funkce až po oficiálním přijetí v dané zemi. Odmítnutí velvyslance znamená negativní pozici proti žádající zemi.
- **Chargé d'affaires** je vedoucím úřadu, který není řízen mimořádným a zplnomocněným velvyslancem. Tato funkce je dělena do dvou kategorií:
 - *Chargé d'affaires en pied* je stálým vedoucím zastupitelského úřadu, kde není delegován mimořádný a zplnomocněný velvyslanec;
 - *Chargé d'affaires ad interim* je pověřen dočasným vedením zastupitelského úřadu v době nepřítomnosti mimořádného a zplnomocněného velvyslance.
- **Attaché a přidělcenci**³ jsou pojmenováni podle druhu vykonávané práce – například „obchodní atašé“, a to bez závislosti na hodnosti.

DIPLOMATICKÉ HODNOSTI

Hodnost	Rank
Vedoucí diplomaté:	Velvyslanec (nejvyšší hodnost)
	Rada - vyslanec
Vyšší (seniorní) diplomaté:	Velvyslanecký rada
Nižší (juniorní) diplomaté:	I. tajemník
	II. tajemník
	III. tajemník
	Attaché

Zdroj: www.mzv.cz

POSTUP JMENOVÁNÍ VELVYSLANCE MEZI HLAVOU STÁTU A VLÁDOU

Prezident republiky má podle čl. 63 odst. 1 písm. e v prvním odstavci Ústavy České republiky přijímat, pověřovat a odvolávat vedoucí zastupitele misí. Tyto osoby jsou doporučovány Úřadem vlády ČR na základě návrhu Ministerstva zahraničních věcí ČR. Po schválení velvyslanců prezidentem postupuje takovéto usnesení předsedovi vlády nebo jím pověřenému členovi vlády ke kontrasignaci. Díky kontrasignaci si nemůže tedy ani prezident republiky bez souhlasu vlády vynutit a prosadit konkrétní osoby.

Jmenování aktuálních velvyslanců, konkrétně Vladimíra Remka a Livie Klausové, předcházelo několik problémů v době vlády Petra Nečase s Karlem Schwarzenbergem v čele ministerstva zahraničí, a to právě kvůli zmiňované kontrasignaci.

Jmenování velvyslanců nepostupovalo plynule a mohli jsme zaznamenat mnoho politických vyjednávání bez velkých výsledků. Devatenáctého června však přijal Miloš Zeman demisi Petra Nečase a pětadvacátého června pověřil Miloš Zeman předsedu vlády Jiřího Rusnoka sestavením vlády, která však důvěru nezískala. Přesto došlo ke jmenování zmíněných velvyslanců.

Podle ústavy však nebyl postup Miloše Zemana při jmenování velvyslanců zahraničí protiústavní. Navíc byl jeho postup víceméně shodný jako u předchozích prezidentů. Druhou stranou mince zůstává fakt, že aktuální vláda v demisi v čele s Jiřím Rusnokem, nezískala důvěru od Poslanecké sněmovny PČR.

ZDROJE

- 1) <http://www.mzv.cz> [online]. Hodnosti a funkce diplomatů [27. 8. 2013]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/or_ganizacni_struktura/hodnosti_a_funkce_diplomatu_objasneni.html>.
- 2) <http://www.psp.cz> [online]. Ústava České republiky. [27. 8. 2013]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.
- 3) VESELÝ, Zdeněk. *Diplomacie. (Teorie – praxe – dějiny)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 493 s. ISBN 978-80-7380-332-2.

³ Pozor: tato funkce nesouvisí s nejnižší diplomatickou hodností
© CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie 2013
www.cevro.cz, info@cevro.cz
Zpracoval: Luděk Jiráček

